

Thuiskomen in het verzorgingshuis

Er is hier niemand met wie ik een gesprek kan voeren. Deze meermalen gehoorde uitspraak in verzorgingshuizen vormde voor documentairemaker Bernard Bussemaker aanleiding een film te maken over leven in een zorginstelling. De film raakt aan gastvrijheid & ongastvrijheid onderling. "Nee, daar kunt u niet zitten, die stoel is van mevrouw Bruinsma." De film toont een proces van thuiskomen in een zorgcentrum. En tegelijk ook hoe mensen in deze omstandigheden voor elkaar van waarde kunnen zijn.

Tekst Melle Knulst | Foto's John de Boer

Nieuw komen wonen in een woonzorgcentrum is voor veel mensen een hele overgang. Je probeert je thuis te voelen in de nieuwe omgeving. Bewoners hebben vaak recent veel achtergelaten wat hen lang vertrouwd was. Hebben dikwijls in korte tijd veel verliezen te verwerken: aan gezondheid, mobiliteit, zelfstandigheid, vrienden, soms levenspartner.

De korte speelfilm Thuiskomen laat zien hoe vooroordelen soms het aangaan van contact in de weg kunnen staan. En tegelijk toont het hoe bewoners soms gastvrij met elkaar omgaan. Voorbij de eigen oordelen – met elkaar in contact komen. De film is goed te gebruiken om het gesprek op gang te helpen in een centrum van ouderenzorg.

Documentairemaker Bernard Bussemaker merkte door zijn bezoeken aan verzorgingshuizen hoe bewoners afhankelijk zijn van 'professionele' aandacht en hoe moeilijk het is om je thuis te gaan voelen tussen mensen die je zelf niet hebt uitgekozen. Dit alles zette hem aan het denken. Hij schreef een script met in gedachten de vraag hoe de eigen vooroordelen ten opzichte van andere bewoners de integratie in het huis in de weg staan. De vraag is: hoe vind je als oudere je plek in deze georganiseerde woonomgeving, zonder je aan te passen aan een algemene norm?

Bussemaker: "De film gaat ook over hoe we naar elkaar kijken. Zeker als het niet gemakkelijk meer is om contact te leggen, heb je sneller vooroordelen over anderen. Dat kan dan de gedachte voeden dat het in deze nieuwe omgeving nooit zal lukken om vrienden te maken."

LOC en andere organisaties en fondsen ondersteunden de totstandkoming van de film. Het eindresultaat van speelfilmregisseur Tess Löwenhardt is aansprekend. De film roept veel herkenning op bij bewoners, zo bleek bij de feestelijke première in De Koperhorst in Amersfoort.

Hollywood

Twee bekende acteurs werden gevraagd voor de hoofdrollen: Eric van der Donk en Wim van Rooij. Bewoners van De Koperhorst spelen op de achtergrond mee in de film. Toen de filmploeg vorig jaar in het verzorgingshuis neerstreek, bracht het reuring in huis. Het leek wel Hollywood in Amersfoort. Veel bewoners werkten graag mee. Een bewoonster stond haar appartement af voor de opnames en logeerde zelf twee weken bij een vriendin in haar oude buurt. "Het is maar goed dat je vooraf niet weet wat zo'n film in huis allemaal betekent", zei directeur Irene Vriens van De Koperhorst bij de première. "Maar het was het wel waard. Het gaf heel veel levendigheid in huis. En er ontstonden tijdens de opnames verrassende gesprekken tussen bewoners en leden van de filmploeg."

Lotgevallen

De film volgt de lotgevallen van Tom Hertog (85). Hij verhuist noodgedwongen naar een verzorgingshuis. Hij bekijkt zijn nieuwe omgeving met nieuwe burens, de

bingo, bloemschikken en gezamenlijke maaltijden met argwaan. Het liefst blijft hij op zijn kamer met zijn eigen muziek, boeken en computer. Elke toenadering wijst hij af: de uitnodiging van een buurman om iets te komen drinken en ook de vraag van een medewerker om mee te doen aan een activiteit. Hij wil met rust gelaten worden. "Ik hoef al die verhalen niet", verzucht hij tegen zijn kleinzoon. Maar dan komt er een moment dat hij niet anders kan dan die anderen toch in zijn kamer en zijn leven toe te laten. Na een val in zijn appartement. Het is deze scène die bij bewoners veel herkenning en emoties oproept. Hij kan de alarmknop niet bereiken, zijn buurman komt op zijn hulpgeroep af en blijft bij hem wachten tot de verzorger is gearriveerd.

Reacties

Na de première vroeg Leo Feijen (omroep RKK) bewoners van De Koperhorst naar hun reacties. "Ontroering dat de man eerst niks van z'n medebewoners wilde weten en zich afsloot. En dat hij zich uiteindelijk toch nog openstelde voor de anderen. En dat z'n buurman bij hem bleef wachten, dat vond ik heel ontroerend." Een bewoonster: "Als je elkaar kunt helpen, dan ben je niet eenzaam. En is het ook niet vervelend. Ook al hebben we hier met

Leo Feijen (links) en de hoofdrolspelers Erik van der Donk (midden) en Wim van Rooij.

Thuiskomen, de film

Documentairemaker
Bernard Bussemaker.

elkaar in het verzorgingshuis heel wat gebreken. Dan is het hier toch een goede tijd. Ik zou nooit meer terug willen naar m'n eigen huis."

Mopperkont

In de film ziet een medewerkster bij de hoofdpersoon een boekje liggen en vraagt hem ernaar. Er ontstaat een gesprek waardoor ze hem iets beter leert kennen. Ze suggereert om met zijn persoonlijke interesse iets te doen in huis.

Een bewoner: "De ommekeer was voor mij dat die me-
neer na een tijd van in zichzelf gekeerd zijn beschikbaar was voor z'n omgeving. Op een manier die bij hem past. Maar eerst vond ik hem wel een mopperkont!"

"Persoonlijke aandacht is een brug om bij iemands belangstellingssfeer te komen," reageert een medewerker na afloop van de film. "Mensen moeten enerzijds goed worden opgeleid, maar het gaat toch vooral om aandacht en alertheid. In de film ging het over een boek, maar het gaat in het algemeen om wat iemands belangstelling heeft." Wat trof hem persoonlijk in de film?", vraagt Feijen. De man schiet even vol. Hij had net zijn 97-jarige moeder naar een verpleeghuis gebracht. Feijen: "Voor degene die iemand wegbrengt, is het mis-
schien wel net zo moeilijk als voor iemand zelf."

Kleinzoon en opa

Regisseur Tess Löwenhardt: "Mij trof het verhaal van de kleinzoon en zijn opa. Iemand die naar het verzorgingshuis gaat en niet wil en zich afvraagt: hoe ga ik me daar ooit thuis voelen. Dat raakt mij ook, want hoe jong je

ook bent, in ieders hoofd speelt dat wel. Nu is de hoofdpersoon geen man waar je van gaat houden, want hij is een beetje chagrijnig, maar omdat het tegelijk herkenbaar is, komen wel de gesprekken op gang."

In de laatste fase van montage is de film in drie zorgcentra vertoond. "Als proef om te zien of het gesprek op gang kwam. Dat gebeurde. Mensen kwamen met hun eigen verhaal. Ik ben blij, niet blij, voel me eenzaam, mis... Er kwam heel veel op tafel. Een vrouw verzuchtte na een persoonlijk verhaal van haar buurvrouw. "Ik woon al twee jaar naast u en wist dat niet..." www.loc.nl

Film

De film Thuiskomen in het verzorgingshuis toont hoe iemand met tegenzin toch enigszins thuis raakt in het verzorgingshuis. Het gaat over vooroordelen en hoe mensen al of niet contact met elkaar kunnen maken en voor elkaar van betekenis kunnen zijn. LOC ondersteunt de waarde-volle film die het gesprek tussen bewoners onderling (en met medewerkers) op gang kan helpen. In de film wordt de problematiek verbeeld die iedereen in een zorginstelling voor ouderen kan herkennen. De film is bedoeld voor (toekomstige) bewoners en medewerkers om universele thema's zoals verlies, eenzaamheid en vooroordelen bespreekbaar te maken. De dvd is voorzien van een handleiding met tips voor een goede voorbereiding en suggesties om tot een optimaal gesprek te komen. Eind september wordt de film door IKON/RKK uitgezonden op tv.

Meer informatie: www.thuiskomendefilm.nl